

FAKÜLTE DEKANI ORD. PROF. DR. ŞEVKET AZİZ KANSU'NUN SÖYLEVİ

Büyük Millet Meclisinin Sayın Reisi, Sayın Maarif Vekilim, Sayın Misafirlerimiz, Sayın Profesörlerimiz, Sevgili Doktorlarımız ve Öğrencilerimiz,

1936 yılının 9 sonkânun tarihinde 15.30 da Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Ebedî Şef Atatürk'ün ve Millî Şefimiz İsmet İnönü'nün huzurlarıyla Ankara Halkevi salonunda bir törenle açılmıştı.

Sayın Dinleyicilerim,

Millî şefimiz düşman ordularını İnönü meydanında durdurarak onlara vurduğu ezici darbe ile topraklarımızın istilâ kabul etmez kutsallığını tanıttığı günün yıldönümünü de yaşıyoruz. Bugün aynı zamanda Büyük Ata'nın inkılâp merkezimizde Fakültemizi açtığı gündür. Fakülte için bu tarih mutlu bir sembol olarak kalacaktır. O günden bugüne sekiz yıl geçti ve Fakülte hayatımızın dokuzuncu yılına girdik.

Bugünkü konuşmamda Fakültenin memlekete, devlete ve gençliğe karşı yüklendiği ödevlerinin kısa bir muhasebesini, yapmak yerinde olacaktır. Sayın Maarif Vekilim Hasan Âli Yücel'in bu Fakültenin bugün toplandığımız bu güzel ve büyük çatısı altında derslere başladığı tarihte verdiği söylevde dediği gibi "Atatürk ona bizim alıştığımız bir ismi edebiyat Fakültesi ismini vermedi, başka memleketlerde bunun benzeri olan ilim müesseselerine konulmuş bir ismi seçmedi, bunun büyük mânası vardır. Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi adını münasip görmesi Türk inkılâbının bu müesseseden beklediği gayeye sarahatle işaret etmektedir. O gayeyi şöyle hulâsa edebiliriz: öz kaynaklarına inmek suretiyle mazimizin aydınlatılması, bizimle münasebette bulunmuş milletlerin tarihine gene kendi gözümüz ve kendi anlayışımızla bakılması, Türk dilini yabancı kaidelerin esirliğinden kurtararak kendi kudretleri ve kendi imkânları içerisinde geliştirme yollarının aranması ve onun özelliğini, eskiliğini, zenginliğini belirtmek için gayret sarfolunması, ülkemizin coğrafi tabiatının ilmî usullerle ve olduğu gibi tetkik edilmesi, nihayet şuradan buradan alınmış, fikirlerle değil, millî hayatımızın şuuruna dayanan bir görüşle elde edilmiş evrensel görüşe sahip mütefekkirlerimizin yetişmesidir.»

Sayın Dinleyicilerim,

Bir taraftan memleketin diğer taraftan derin ve geniş Türk tarihinin ve insanlığın gerçeklerine, araştırma, öğrenme, öğretme yollarıyla nüfuz etmek ve bilgiyi genişletmek yolunda başarılacak çok daha bü-

yük ödevler karşısındayız. Fakültemiz dokuz yıla basan hayatında belli başlı iki ödevi yerine getirmek için çalışmıştır ve bundan sonrada çalışacaktır. Bunlardan birisi bilimi ve metodlarını öğrencilerine vermek, ikincisi bilimin müsbet metodlarıyla araştırmalar yaparak mevcut bilgiye elinden geldiği kadar ışık serpmektir.

Kapılarını Türk çocuklarına açtığı zamandan bugüne kadar Fakültemize 1098 öğrenci tahsiline düzenli olarak devam etmiş 222 si erkek, 148 i kız olmak üzere 370 genç mezun olmuştur. Bugünkü Fakülte mevcudumuz 286 sı erkek, 442 si kız olmak üzere 728 dir. Senelere göre Fakültemizden mezun olan kız ve erkek öğrencilerin sayısını da aşağıda kısaca arz ediyorum:

1939-40 ders yılında 76 kız 142 erkek yekûn 218; 1940-41 ders yılında 18 kız 27 erkek yekûn 45; 1941-42 ders yılında 22 kız 26 erkek yekûn 48; 1942-43 ders yılında 32 kız 27 erkek yekûn 59.

Fakültemizin bugünkü öğretim heyeti unsurlarını da 19 Türk ve yabancı Profesör 32 Doçent ve 11 Asistan ile öğretime memur Okutmanlar teşkil etmektedir.

Fakültemizin bilimsel çalışmaları öğretim bölümleri olan Türk dili ve edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Felsefe, Alman dili ve edebiyatı, Fransız dili ve edebiyatı, İngiliz dili ve edebiyatı, Rus dili ve edebiyatı, Macar dili ve edebiyatı, Klâsik filoloji, Klâsik Şark dilleri, eski Önasya dilleri (Sumeroloji ve Hititoloji) Asya dilleri ve edebiyatları (Hindoloji ve Sinoloji) Antropoloji ve Etnoloji, Arkeoloji bölümlerindeki normal takrir, seminer, laboratuvar çalışmalarının dışında doktora çalışmaları, serbest ders ve konferanslarımız, yayınlarmız, dergimiz, Ankara Üniversitesi haftaları, araştırma gezileri ve Fakültemizin genel ve enstitü kütüphanelerinin gelişmesi için alınan tedbirler suretinde toplanabilir. Bundan başka inkılâbımızla Türkiye Cumhuriyeti rejimini incelemek ve her türlü yayınlar yapmak üzere Büyük Millet Meclisinin kabul ettiği bir kanunla Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Fakültemize bağlı olarak kurulmuştur. Memleket bilginlerine inkılâbımız üzerinde yazacakları eserlere materyel temin etmek üzere kurulmasına başlanan Enstitü arşivi, kütüphanesi ve müzesi bugün istifade edilecek bir hale gelmiştir.

Bugüne kadar Fakültemizin öğretim unsurları tarafından 60 serbest ders ve konferans verilmiş, 32 telif ve tercüme eser ve Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisinin beş sayılı birinci cildi tamamlanarak ikinci cildin birinci ve ikinci sayılan da yayınlanmıştır. Maarif Vekillîğinin memleket gençliğinin hümanist terbiyesi bakımından ölmez bir âbide olan klâsik tercüme kulliyatının mühim bir kısmı Fakültemiz öğretim heyetinin çalışmalarıyla meydana gelmiş olduğunu söylemek, Fakültemiz için bir şeref ve iftihar vesilesidir. Şunu da hatırlatmak isterim ki, dergimizin ikinci cildinin birinci sayısı XX. nci Cumhuriyet yılı sayısı olarak çıkarılmış ve bu sayı, bugün doktora diplomaları kendilerine sunulacak olan genç Doktorlarımızın Cumhuri-

yetimize bir şükran ifadesi olarak tezlerinin özlerini ihtiva etmektedir.

Fakülte kütüphanesinin bugünkü kitap sayısı 44338 cilttir.

Maarif Vekillliğimizin de yüksek delaletiyle hususî kütüphaneler satın alınarak Fakültemizin kütüphanesi hem sayı, hem de kıymet bakımından gün geçtikçe zenginleşmektedir.

Kuruluşunun ilk dört yılından yani ilk öğretim devresini teşkil eden sekiz semesterden sonra Fakültemizin muhtelif bölümlerinden Türk gençlerinin doktora tezi hazırlamaya koyulduklarını ve, nihayet kuruluşunun 6 ncı öğretim yılından itibaren de Fakültemizin liyakatli gençlerimize edebiyat doktoru unvanını tevcihe başladığını iftiharla söylemeliyim. İftiharla diyorum, çünkü Türk çocuklarının Türk bilimine ve dünya bilimine hediye ettikleri bu eserler, Türk milletine ve şeflerine canlarından sonra sunmak istedikleri en temiz birer armağandır. Yukarıda saydığım lisans bölümlerinin birini bitirip fakültemizden lisans diplomasını alan öğreniriz; istekli olduğu ve kabiliyetli görüldüğü takdirde lisans aldığı öğretim bölümünden seçtiği bir konu üzerinde en az iki yıl çalıştıktan sonra meydana getirdiği doktora tezi ile talimatnamesine göre muayyen merhaleleri atlayarak edebiyat doktoru unvan ve payesini kazanmaktadırlar.

Bugün doktora diplomalarını sayın Maarif Vekilimizin elinden alacak olan 22 gencimizin hemen hepsi tez konularını yurdumuzun tarihî, coğrafi, arkeolojik, antropolojik, sosyolojik ve filolojik geçmişinden ve bugünkü realitelerinden almışlardır. Bu tezlerin her birisi kendi sahasında bilime birer contribution'dur.

Talimatnameleri gereğince memleketimizde doktora tezi hazırlamak imkânını veren Ankara ve İstanbul yüksek öğretim müesseselerindeki gençlerin sayılan 14425 tir.

Bunlar arasında doktora yapanların nisbeti binde beşi bulmaktadır. Fakültemizde nisbet binde otuzdur. Yalnız Fakültemizin kuruluşundan bugüne kadar 370 mezun verdiği göz önüne alınırsa doktorlarımızın bu sayıya nisbeti de binde 56,5 tarzında ifade olunabilir ki, doktoralar orijinal araştırmaları ifade edeceklerine ve Üniversitelerin en önemli vazifelerinden biri öğretim, diğeri de bilim yapmak olduğuna göre, doktora çalışmalarını daha çok teşvik etmek ve daha pratik imkânlar yaratmak lâzım geldiğini ve bugünkü durumda yüksek Vekillğin doktora yapmak isteyenlere karşı göstermekte olduğu yardım ve ilginin şükranla anılması gerektiğini de ifade etmeme müsadelerinizi dilerim. Fakültemizde 27 genç daha doktora yapmak üzere hazırlanmaktadırlar.

Büyük Millî Şefimiz "Bütün milletin bilgisini her sahada mütemediyen arttırmayı bir tek çıkar yol saymalıdır, geniş ihtiyaçlar karşısında çok vasitadan, bhusus bol paradan mahrum olmaktan çok vakit üzü- lüyoruz; fakat hepimiz bilmeliyiz ki, asıl sıkıntıyı bilgisizlikten, bilmezlikten çekiyoruz,, buyurmuşlar ve ülkü yolunu yorulmaz yolcularına bilimin değer ve lüzumunu anlatmışlardır. Bilimsel araştırma selâhiyet

ve iktidarının tasdiki mahiyetinde olan doktorluk Büyüğümüzün gösterdiği geniş hedefe doğru atılan adımlar arasında sayılmak gerektir.

Sayın Dinleyicilerim,

Bu bilim yuvasının bir şeref ve bahtiyarlığı da Devlet ve inkilâp merkezimizde bilim ve düşünce toplantılarına bir merkez teşkil etmiş olmasıdır, gerçekten Birinci Coğrafya Kongresi, Dördüncü Türk Dil Kurultayı, ikinci Maarif Şûrası, Cumhuriyet Halk Partisinin 6 ıncı Büyük Kurultayı, Sekizinci Millî Türk Tıp Kongresi, Üçüncü Türk Tarih Kongresi Fakültemizde toplandıkları gibi sergilerini de Fakültemiz binasında açmışlardır.

Sayın Büyüklerimiz ve Misafirlerimiz,

Bugün bize huzurunuzla şeref verdiniz, bahtiyarız. İçimizden gelen en sıcak saygı ve şükran duygularımızı ifade etmeme müsaade buyurunuz.

Sevgili öğrenciler, sözlerimi Büyük İnönü'nün Üniversitelilere hitap eden sözleriyle bitireceğim :

"Türkiye'nin istikbali,

Genç Üniversiteliler,

Moraliniz ve karakteriniz, büyük Türk Milletinin yüreğini ümitle dolduracak güzel Örneklerle kendini göstermektedir. -Türkiye'nin istikbali üzerine teşhis koymak isteyen yabancılar, tahsil çağında bulunan gençlerimizin ahlâk ve kâarakterindeki sağlamlıktan ders almalıdırlar.,,

Sevgili Doktorlarım, sizlere hitabediyorum. Biraz sonra Sayın Maarif Vekilimizin elinden doktora diplomalarınızı alacaksınız. Sizleri yüreğimin bütün sevgisi ve heyecanı ile kutlarım.

Şimdi sizleri, doktorluk andını içmeğe davet ediyorum :

AND

Türk istiklâlini, Türkiye Cumhuriyetini muhafaza ve müdafaa edeceğime, Türk inkılâbına bağlı kalacağıma, bilgimi ve bilimi Türk milletinin ve insanlığın iyiliğine, ilerlemesine kullanacağıma andıçerim.